

Zaaknummer : 01106119
Ons Kenmerk : ODH1296777
Datum : 13-3-2025

Beschikking Omgevingswet – Flora- en fauna-activiteiten

Onderwerp

Op 22 mei 2024 hebben wij, namens Stichting DUWO, een aanvraag om een omgevingsvergunning ontvangen voor het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten, zoals opgenomen in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet. De aanvraag betreft schadelijke handelingen op een vogelrichtlijnsoort en een habitatrichtlijnsoort, zoals opgenomen in artikel 11.37 en artikel 11.46 van het Besluit activiteiten leefomgeving ten behoeve van het uitvoeren van renovatie- en verduurzamingswerkzaamheden van twee appartementencomplexen aan de Fuutlaan 17-23 en 28-164 en de Kraanvogelstraat 6-60 te Delft. De vergunning wordt gevraagd voor het uitvoeren van schadelijke handelingen zoals (voorheen) genoemd in de Wet natuurbescherming:

- Artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*);
- Artikel 3.1, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de huismus (*Passer domesticus*);
- Artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor 31 augustus 2024 tot 1 januari 2027.

Besluit

Wij besluiten de aangevraagde ontheffing niet te verlenen.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 22 mei 2024 hebben wij, namens Stichting DUWO, een aanvraag om een omgevingsvergunning ontvangen voor het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten, zoals opgenomen in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet (hierna: Ow). De aanvraag betreft schadelijke handelingen op een vogelrichtlijnsoort en een habitatrictlijnsoort, zoals opgenomen in artikel 11.37 en artikel 11.46 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) ten behoeve van het uitvoeren van renovatie- en verduurzamingswerkzaamheden van twee appartementencomplexen aan de Fuutlaan 17-23 en 28-164 en de Kraanvogelstraat 6-60 te Delft. De vergunning wordt gevraagd voor het uitvoeren van schadelijke handelingen zoals (voorheen) genoemd in de Wet natuurbescherming:

- Artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*);
- Artikel 3.1, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de huismus (*Passer domesticus*);
- Artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor 31 augustus 2024 tot 1 januari 2027.

Relevante documenten

Bij de aanvraag zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten toegevoegd:

- Activiteitenplan, Els & Linde, 15 maart 2023 (ODH1068625);
- Ecologisch werkprotocol, Els & Linde, 23 november 2023 (ODH1068626);
- Afdoend onderzoek Fuutlaan & Kraanvogelstraat te Delft, Els & Linde, 28 november 2022 (ODH1068627);
- Quick scan ecologie Complex 132 Fuutlaan-Kraanvogelstraat te Delft, Els & Linde, 17 december 2021 (ODH1068628);
- Fuutlaan te Delft, Els & Linde, 28 januari 2025 (ODH1288144);
- Rapportage technische quickscan, Alphaplan B.V., projectnummer: 2018368, 1 februari 2019 (ODH1288145);
- Planning Fuutlaan, Coen Hagedoorn Bouw B.V., kenmerk concept, 27 januari 2025 (ODH1288143).

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 16.64 van de Ow zijn toegepast op deze aanvraag.

Op 4 september 2024 hebben wij een ingebrekestelling ontvangen.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 23 december 2024 verzocht om aanvullende gegevens.

Op 28 januari 2025 hebben wij aanvullende gegevens ontvangen.

Verlenging

Met toepassing van artikel 16.64, tweede lid, van de Ow hebben wij op 11 juni 2024 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zes weken verlengd.

Bevoegd gezag

De activiteit wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 5.10, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow, artikel 11.24 van het Bal en artikel 4.6, eerste lid, aanhef en onder e, van het Omgevingsbesluit zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Bevoegd gezag

De activiteit wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 5.10, eerste lid, aanhef en onder e, van de Omgevingswet en, artikel 11.24 van het Bal en artikel 4.6, eerste lid, aanhef en onder e, van het Omgevingsbesluit zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is gebaseerd op artikelen die niet meer van toepassing zijn ten tijde van de aanvraag. Omdat de aanvraag in 2024 is gedaan, is er getoetst aan de Omgevingswet. De aanvraag is getoetst aan de Ow, paragraaf 7.2.8a.2. van de Omgevingsregeling, artikel 11.37 en 11.46 van het Bal, artikel 8.74j en 8.74k van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

Op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet is het verboden om zonder omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten te verrichten voor zover het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur genoemd geval.

De huismus is van nature in Nederland in het wild levende vogels en beschermd op grond van artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van artikel 11.37, eerste lid, aanhef en onder b en d, van het Bal geldt een verbod op het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten zonder omgevingsvergunning voor:

- het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren, of het opzettelijk wegnemen van nesten van de huismus;
- het opzettelijk verstoren van de huismus.

De gewone dwergvleermuis is een van nature in Nederland in het wild levend dier van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn.

Op grond van artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder b en d, van het Bal geldt een verbod op het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten zonder omgevingsvergunning voor:

- het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis;
- het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

Op grond van artikel 8.74j, eerste lid, en artikel 8.74k, eerste lid van het Bkl wordt een omgevingsvergunning slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing voor het verrichten van de activiteit bestaat;
- de activiteit nodig is omdat tenminste één van de belangen genoemd in artikel 8.74j en 8.74k, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bkl aan de orde is;
- en de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus;

- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beoordeling

Aanvraag

Stichting DUWO is voornemens om de appartementen aan de Fuutlaan 32-164 en de Kraanvogelstraat 16-46 te Delft te renoveren en te verduurzamen.

De aanvraag heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- houten delen vervangen
- kozijnen vervangen
- het saneren van asbest in de gevelelementen
- het verwijderen en vervangen van de buiten- en binnenmuren
- het verwijderen en vervangen van dakranden
- het plaatsen van Hout Skelet Bouw panelen (isolatie)
- het aanbrengen van steenstrips

Om deze werkzaamheden te kunnen uitvoeren, zijn de volgende werkzaamheden noodzakelijk:

- steigers plaatsen
- gevelbegroeiing verwijderen
- struiken en strooisellaag verwijderen
- enkele bomen gesnoeid of mogelijk kappen

In het rapport “Activiteitenplan” worden enkel twee werkzaamheden vermeld: het vervangen van de houten kozijnen en het vervangen van verrot hout. In andere hoofdstukken en/of in de aanvullende stukken worden nog diverse andere handelingen beschreven, waaronder het geheel verwijderen van de binnen- en buitenmuren en deze te vervangen door HSB-wanden met steenstrips, het verwijderen en nieuw aanbrengen van dakranden en het kappen of snoeien van struiken en bomen binnen het plangebied. In het technisch rapport “Technische Quickscan complex 1312 te Delft” van 1 februari 2019 is er ook sprake van het aanbrengen van dakisolatie en vervangen van leidingwerk. Deze werkzaamheden kunnen afhankelijk van de wijze van uitvoering ook leiden tot verstoring van vlermuizen. In de brief ‘Verzoek om aanvullende informatie 01106119-ODH1236686’ van 23 december 2024 is gevraagd aan te geven waar de verschillende werkzaamheden worden uitgevoerd om zo te kunnen verifiëren waar mogelijk (essentieel) leefgebied vernietigd wordt. Dit is niet aangeleverd.

Voor het kunnen werken aan de gevels is het ook noodzakelijk om de gevelbegroeiing, welke overdadig aanwezig is, te verwijderen en bomen te snoeien. Over het verwijderen van struiken en de kap van bomen zijn tegenstrijdige stukken aangeleverd. De beantwoording van de aanvullende vragen schept duidelijkheid: er is geen sprake van kap van bomen maar wel verwijdering van struiken. De locatie(s) waar deze werkzaamheden worden verricht is echter niet aangeleverd.

De werkzaamheden stonden gepland te starten op 17 maart 2025 en zouden naar verwachting tot uiterlijk 14 april 2025 duren. Bij de aangevraagde vergunningperiode is rekening gehouden met eventuele uitloop van de werkzaamheden tot 1 januari 2027.

Conclusie: Het is deels onduidelijk welke werkzaamheden worden uitgevoerd en waaraan deze worden uitgevoerd. Het is daardoor niet mogelijk om te beoordelen of alle mogelijke maatregelen zijn gerealiseerd

om negatieve effecten op de aangetroffen beschermde soorten te mitigeren en te compenseren. Hiermee voldoet de aanvraag niet aan de eisen die zijn gesteld in de meest actuele Kennisdocumenten Huismus en Gewone dwergvleermuis (BIJ12) en wordt de aanvraag als onvolledig beoordeeld.

Schadelijke handelingen

Om in te schatten of en waarvoor nader ecologisch onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde soorten nodig is, is in 2021 een quickscan uitgevoerd. In deze quickscan is gebruik gemaakt van 'regionale en landelijke verspreidingsatlassen'. Deze bronnen zijn echter niet herleidbaar. In geen van de stukken is aangegeven welke atlassen gebruikt zijn. Oudere atlassen geven alleen de oudere verspreidingsgegevens weer. De enige genoemde bron is Waarneming.nl. Deze databank bevat echter niet-gevalideerde data en Netwerk Groene bureaus ontraadt het alleengebruik van deze dataset. De meest uitgebreide database met gevalideerde natuurgegevens is de NDFF. Deze dataset is niet gebruikt.

De conclusie van deze quickscan is dat er aanvullend onderzoek nodig is voor de huismus, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. Het rapport 'Afdoende onderzoek' geeft aan dat aanwezigheid van meervleermuis, een gebouwbewonende soort, hier niet op de gebouwenmerken op voorhand uit te sluiten is. Als onderbouwing in de quickscan wordt de afwezigheid van waarnemingen binnen één kilometer van het plangebied in de dataset Waarnemingen.nl genoemd. Echter toont de NDFF dat er waarnemingen zijn geregistreerd van deze soort binnen één kilometer van het plangebied. Hiermee is de onderbouwing van de afwezigheid van de meervleermuis niet voldoende. Er is geen aanvullend onderzoek naar deze soort uitgevoerd noch wordt er een andere onderbouwing gegeven.

Om te bepalen of een omgevingsvergunning in het kader van flora- en fauna-activiteiten benodigd is, heeft in 2022, binnen het plangebied, nader onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van de huismus, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. De meervleermuis wordt onterecht op voorhand uitgesloten. De laatvlieger is op basis van de inspanning van het aanvullend onderzoek niet uit te sluiten, Hierdoor kan het wettelijk belang, de alternatievenafweging en de mitigerende en compenserende maatregelen, om af te wijken van de wetsbepalingen voor deze soorten, niet getoetst worden.

Huisumus

Het onderzoek naar de huismus is niet uitgevoerd volgens het Kennisdocument Huismus (BIJ12). Hoewel de nestlocaties zijn vastgelegd, is niet in beeld in beeld gebracht of het plangebied en de directe omgeving functioneel leefgebied bevat en waar deze elementen zich bevinden. Hiertoe behoren vooral de plekken waar gefoerageerd en geslapen wordt, zoals struiken, hagen, klimop en kruidenrijke vegetaties, de drinkplekken en de plekken met stofbaden.

Voor de voorgenomen werkzaamheden is het noodzakelijk om klimop van gevels te verwijderen en mogelijk ook de snoei en/of kap van bomen en struiken. Ook de antwoorden op de aanvullende vragen wordt niet duidelijk of de elementen van de functionele leefomgeving verwijderd worden en/of weer teruggebracht worden. Geantwoord is: 'Ervaring leert dat soms bij uitvoering blijkt dat er bomen of struiken in de weg staan.' Er wordt verder niet aangegeven waar dit is, terwijl deze aanvulling wel gevraagd is. In de later meegestuurde werkplanning wordt aangegeven dat struiken en strooisellaag wel verwijderd worden.

Conclusie: Aan de hand van de aangeleverde documentatie is het onduidelijk of voor alle geplande werkzaamheden voldoende onderzoek is uitgevoerd om alle beschermde functies van de huismus in het plangebied vast te leggen. Zonder volledig beeld van de beschermde functies welke mogelijk negatief effect ondervinden van de werkzaamheden is een volledige beoordeling niet mogelijk.

Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger

In het rapport 'Afdoend onderzoek' van 28 november 2022 wordt aangegeven dat het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (2021). Dit is naar onzes inziens niet het geval geweest, er is op meerdere punten afgeweken. Hieronder volgt een opsomming van de door ons geconstateerde afwijkingen.

- Er is één onderzoeksmoment uitgevoerd op 28 augustus tussen 0:00 en 2:00 om de functie (massa) winterverblijfplaats uit te sluiten. Het Vleermuisprotocol geeft aan dat er tenminste twee onderzoeksmomenten tussen 1 augustus en 10 september, elk van 0:00 tot 2:00 's nachts, nodig zijn om deze functie uit te kunnen sluiten;
- Het vleermuisonderzoek is grotendeels uitgevoerd met vier onderzoekers. De bebouwing in het plangebied heeft diverse terugspringende delen en staat deels in hoog groen. Gezien de onoverzichtelijk aard van de bebouwing en de omliggende begroeiing in combinatie met het feit dat er maar vier onderzoekers waren, wordt het onvoldoende duidelijk dat er 75% zicht was tijdens de onderzoeksmomenten. Deze afwijking wordt niet vermeld, dan wel een onderbouwing geleverd waarom deze inspanning toch voldoende geacht wordt.
- Om laatvlieger in het plangebied vast te stellen al dan niet uit te sluiten dienen er twee onderzoeksmomenten te worden uitgevoerd gedurende de periode van 15 mei tot 15 juli. Tijdens deze periode is slechts eenmalig onderzoek uitgevoerd, op 30 mei 2022. Met dit enkele onderzoeksmoment is de optimale periode (gedurende juni) om kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger aan te treffen ook niet aangehouden. Deze afwijking wordt niet vermeld, dan wel een onderbouwing geleverd waarom deze inspanning toch voldoende geacht wordt.

De laatvlieger is met diverse verblijfplaatsen aanwezig in de wijk Buitenhof. Laatvliegers maken gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen. Het is nu niet duidelijk of deze verblijfplaatsen van de laatvlieger in het plangebied afwezig zijn.

Meervleermuis

Hoewel de vergunning niet voor deze soort aangevraagd is, vinden wij het belangrijk hier de meervleermuis toch te noemen aangezien het om een Habitatrichtlijn 2 soort gaat. De database Nationale Databank Flora en Fauna geeft aan dat in de directe omgeving van het plangebied, tenminste binnen één kilometer afstand waarnemingen zijn van de meervleermuis. Deze soort gebruikt ook verschillende gebouwen als kraam- en zomerverblijfplaatsen.

Navraag bij ecologen die onderzoek uitvoeren voor de Gemeente Delft, in voorbereiding op een uitbreiding van een bestaand soortmanagementplan voor de wijken Buitenhof-Voorhof¹ met de wijken Tanthof en Wipspolder leverde de volgende informatie op: in de wijk Buitenhof is tenminste één kraamgroep aanwezig met enkele verblijfplaatsen. Tevens zijn er in de wijk Tanthof meervleermuizen op route waargenomen. Dit zijn waarschijnlijk mannetjes. De exacte verblijfslocatie van deze groep is (nog) niet gevonden, maar wordt vermoed in de wijk Tanthof. Gemachtigde blijkt op de hoogte van de aanwezigheid van de meervleermuis blijkens het kennen van het Soortenmanagementplan voor de Wijken Voorhof-Buitenhof en in Delft. zo blijkt in antwoord op een aanvullende vraag.

Er is avond- en ochtendbezoek gebracht in de periode van 15 mei tot 15 juni, dit is de geldige periode voor onderzoek naar de meervleermuis. De avondbezoeken eindigden een kwartier te vroeg en de ochtendronde is ruim één uur te laat gestart waardoor niet duidelijk is of kraam- en zomerverblijfplaatsen van de meervleermuis uit te sluiten zijn.

¹ Ecoresult, 2024. Soortenmanagementplan huismus, gierzwaluw en vleermuizen. In het kader van de Wet natuurbescherming. Plangebied: Voorhof & Buitenhof, Delft, Ecoresult B.V., rapportkenmerk ER20220715v04, 12 juli 2024 (ODH1119622).

Gewone dwergvleermuis

In onze ogen is het nog steeds mogelijk dat (massa) winterverblijfplaats aanwezig is, aangezien de appartementencomplexen spouwen in grote(re) hoge geveldelen en trappenhuisen bevatten waar (massa) winterverblijfplaatsen doorgaans aangetroffen worden.

Voor de functie (massa) winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis wordt geen deugdelijke onderbouwning aangereikt door bijvoorbeeld op grond van de bouwkundige en/of thermische eigenschappen aan te geven dat alle delen van het gebouw ongeschikt zijn als (massa) winterverblijfplaats. Danwel dat de aanwezigheid uitgesloten kan worden door afdoend aanvullend (veld)onderzoek. Hoe onderbouwd kan worden dat de functie massawinterverblijfplaats afwezig is wordt geantwoord: 'Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen voor de Wet Natuurbescherming, wanneer door ingrepen en activiteiten effecten worden verwacht. Het is een hulpmiddel voor deskundige vleermuisonderzoekers en de beoordelaars van vleermuisonderzoek om te bepalen wat een juridisch redelijke onderzoeksinspanning is voor een specifieke locatie' en 'met uitzondering van het massawinterverblijf is een van de verblijfplaatsen niet uit te zonderen zonder afdoend onderzoek. Het woonhuis voldoet conform de bekende literatuur niet aan criteria voor een massawinterverblijf. Een winterverblijf van individuen of kleine groep vleermuizen zijn nooit met absolute zekerheid uit te sluiten'.

Het gaat in deze aanvraag niet om losstaande woningen of woningblokken maar om twee appartementencomplexen. Deze appartementencomplexen hebben delen die twee en vier verdiepingen hoog zijn en tevens voorzien zijn van centrale trappenhuisen. Als er in de ruimten achter de spouwen beperkt gestookt wordt (zoals vaak bij trappenhuisen of technische ruimten het geval is), is de spouw thermisch geschikt als winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Er is één steekproef uitgevoerd naar de aan-/afwezigheid van deze functie, waarbij geen zwermactiviteit is vastgesteld. Het Vleermuisprotocol (2021) geeft aan dat er twee bezoeken nodig zijn om aanwezigheid uit te sluiten. Eén bezoek is niet voldoende om aanwezigheid van deze functie uit te sluiten. Tevens heeft de ODH op zijn website een handreiking² opgenomen: 'Beoordeling (massa)winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis van oktober 2023'. Deze is niet gebruikt.

Conclusie: Er is onvoldoende aannemelijk gemaakt dat de volgende functies afwezig zijn in het plangebied: (massa) winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, kraamverblijfplaats voor de laatvlieger en zomer- en kraamverblijfplaats van de meervleermuis. Ook is het aannemelijk dat door het geringere zicht enkele zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger zijn gemist. Hiermee zijn wij van mening dat de algehele onderzoeksinspanning onvoldoende is geweest.

Huismus

De huismus is in het plangebied aangetroffen. In het appartementencomplex aan de Fuutlaan is achter een gevelbetimmeringsplaat één nest aanwezig. Met de geplande werkzaamheden, het verwijderen van deze gevelbetimmeringsplaat en het vervangen door houtskeletbouw geheel opgevuld met isolatiemateriaal, gaat deze nestplaats verloren. Dit valt onder schadelijke handelingen zoals bedoeld in 11.37, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bal. Het SMP Buitenhof-Voorhof laat zien dat in de naburige wijken ook nog huismussen aanwezig zijn. Het verstoren van de twee individuen aan de Fuutlaan leidt niet tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de soort. De handelingen vallen daarmee niet onder schadelijke handelingen zoals bedoeld in 11.37, eerste lid, aanhef en onder d, van het Bal. Wij weigeren het verlenen van een vergunning voor de handeling storen van beschermde vogels omdat de noodzaak niet aangetoond wordt.

² Beoordeling (massa)winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. ODH, van oktober 2023.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. In het gebouw aan de Kraanvogelstraat is in de westelijke gevel op twee verschillende locaties in de spouw, één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig. In het gebouw aan de Fuutlaan zijn in vijf geveldelen in de spouwmuur twee zomerverblijfplaatsen, twee gecombineerde zomer- en paarverblijfplaatsen en één paarverblijfplaats aanwezig. De gegevens in de NDFF geven aan dat in de Fuutlaan een kraamverblijfplaats aanwezig is, tenminste in de jaren 2022, 2023 en 2024.

Deze kraamverblijfplaats is aanwezig in het gebouw aan de Fuutlaan en bevindt zich in een ander geveldeel dan waar de zomerverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen zijn aangetroffen. Deze gegevens zijn op te vragen uit de NDFF. Aangezien het vleermuisprotocol een steekproefonderzoek is en gewone dwergvleermuizen eens per tien dagen kunnen verhuizen, kunnen verblijfplaatsen gemist worden. In enkele gevallen worden kraamverblijfplaatsen een jaar lang niet gebruikt, maar zijn en blijven wel een vast onderdeel van het netwerk aan verblijfplaatsen (Simon et al. 2004)³. In de aanvullende vragen is de gemachtigde gewezen op de aanwezigheid van deze kraamgroep. Deze telgegevens van deze kraamgroep zijn ook meerdere keren aan initiatiefnemer toegestuurd.

Met de geplande werkzaamheden gaan al deze verblijfplaatsen verloren en worden individuen opzettelijk verstoord. Dit valt onder schadelijke handelingen zoals bedoeld in 11.46, eerste lid, aanhef en onder b en d, van het Bal.

Cumulatie van effecten

In de naburige wijken Voorhof en Buitenhof is een soortenmanagementplan van kracht. Het is aannemelijk dat de hierin opgenomen activiteiten dezelfde populaties huismussen en vleermuizen betreffen. Hier worden de komende vijf jaar in de aangrenzende wijken vergelijkbare werkzaamheden uitgevoerd. Er wordt niet in voldoende mate duidelijk gemaakt of er sprake is van cumulatie door de (mogelijk) gelijktijdige vernietiging van meerdere nestplekken of verblijfplaatsen van dezelfde populaties.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de huismus en de gewone dwergvleermuis tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in het rapport 'het activiteitenplan' van 15 maart 2023, het ecologisch werkprotocol van 23 november 2023 en de aanvullende gegevens van 28 januari 2025. Deze maatregel ziet onder andere op het ongeschikt maken van de bebouwing in de actieve periode van de soorten en het (tijdig) treffen van mitigerende en compenserende maatregelen. In het activiteitenplan wordt aangegeven dat dit volgens de actuele kennisdocumenten Huismus en Gewone dwergvleermuis wordt uitgevoerd, maar er zijn diverse afwijkingen. Er wordt voor de aanvraag geen gebruik gemaakt van de meest recente kennisdocument Gewone dwergvleermuis (2024). Deze is in april 2024 gepubliceerd. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis van de huismus en de gewone dwergvleermuis.

Planning

Met de aanvullingen is een geactualiseerd planningschema meegestuurd. Dit schema heeft als kop Fuutlaan en de werkzaamheden zijn onderverdeeld in blok 1 en blok 2. Het is onduidelijk wat blok 1 en blok 2 is binnen het plangebied. Wij gaan er in deze beoordeling vanuit dat met blok 1 het appartementencomplex aan de Kraanvogelstraat wordt bedoeld en met blok 2 het appartementencomplex aan de Fuutlaan.

In deze planning wordt ervan uitgegaan dat een kraamkolonie gewone dwergvleermuizen zich pas vanaf 15 mei vormt en 14 juli eindigt. Het meest recente Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12) geeft aan dat de beste periode voor het weren van een kraamverblijfplaats van 1 september tot aan 15 oktober loopt en alleen onder gunstige omstandigheden (periode met warm weer) ook mogelijk is tussen 1 april en 15 mei. De uitvoering van het

³ Simon, M, Huttenbugel, & Smit-Viergut, J, 2004. Ecology of bats in towns and villages. Schriftenreihe für Landschaftspflege und Naturschutz 77, Bonn.

ongeschikt maken is niet aangepast op het meest recente kennisdocument, noch wordt onderbouwd waarom deze fasering beter is voor de soort.

In het activiteitenplan is er sprake van een fasering, waarbij de werkzaamheden aan de locatie met de minst hoge ecologische waarde, het gebouw aan de Kraanvogelstraat, als eerste worden uitgevoerd en dat dit ook het gebouw is waar de permanente voorzieningen worden ingebouwd. De werkzaamheden aan de Fuutlaan zouden pas gestart worden als de permanente voorzieningen in de Kraanvogelstraat zijn ingebouwd.

In de bij de aanvullingenbrief aangeleverde planning van de werkzaamheden blijkt dat de werkzaamheden aan de twee appartementencomplexen binnen twee weken na elkaar zouden starten. Doordat de activiteiten kort na elkaar starten, in hetzelfde jaar en in dezelfde levensfase van de soort is er geen sprake van een ecologische fasering van de werkzaamheden aan blok 1 en blok 2.

Ongeschikt maken

In de huidige geactualiseerde planning is het ongeschikt maken van de nestplek van de huismus niet opgenomen, terwijl met de aangepaste planning van de werkzaamheden gestart wordt in het broedseizoen.

In de huidige de geactualiseerde planning is het ongeschikt maken van de vleermuisverblijfplaatsen voorzien in week 19 (5-12 mei) met een controle tot twee weken later, maar in de planning is aangegeven dat dit tot 15 oktober mogelijk is met een laatste controle op 22 oktober. De gevels worden mogelijk vanaf 15 september 2025 afgebroken, maar dit is niet op te maken uit de aangeleverde informatie.

Tijdelijke voorzieningen

Huisumus

Er zijn, medio maart 2022, tijdelijke voorziening geplaatst voor de huismus, maar het is onbekend of deze aan het meest actuele kennisdocument Huismus (BIJ12) voldoen. Het is onbekend waar de tijdelijke voorzieningen zijn opgehangen.

Gewone dwergvleermuis

Medio maart 2022 zijn er 28 eigenbouw voorzieningen, van 55x55 cm gerealiseerd, geschikt als zomer- en paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. De exacte locaties van deze voorzieningen zijn niet bekend. In de aanvullende informatie zijn negen globale locaties aangegeven. Hierdoor kan niet goed getoetst worden of deze voorzieningen ook hun ecologisch functies kunnen vervullen.

Er zijn geen tijdelijke voorzieningen geplaatst die geschikt zijn voor een kraamgroep gewone dwergvleermuizen. Dit zijn meerlaagse kasten van tenminste 1 meter breedte. Daarnaast zijn deze voorzieningen voor de kraamgroep niet tenminste één actief seizoen voorafgaand aan het ongeschikt maken geplaatst. Ook is er geen grotere voorziening naast de invliegplek van de kraamgroep geplaatst om te voldoen aan de gewenningsperiode voor tijdelijke voorzieningen. Dit laatste wordt aanbevolen door het Kennisdocument gewone dwergvleermuis en is ook een vereiste vanuit de provincie Zuid-Holland.

Permanente voorzieningen

In het activiteitenplan is een duidelijke kaart opgenomen van welke gevels geschikt zijn voor het inbouwen van permanente voorzieningen voor de huismus en de gewone dwergvleermuis. Het is onduidelijk welke permanente voorzieningen hier gerealiseerd worden en wat de exacte locaties van deze voorzieningen worden. Uit het rapport 'afdoend onderzoek' en in de antwoorden op de aanvullende vragen blijkt dat er 28 permanente voorzieningen worden gerealiseerd voor de gewone dwergvleermuis en twee voor de huismus. Het plaatsen van deze voorzieningen is niet opgenomen in het activiteitenplan of in het ecologische werkprotocol.

In het activiteitenplan wordt aangegeven dat de permanente voorzieningen voor de huismus en de gewone dwergvleermuis geplaatst gaan worden in het noordelijke gebouw aan de Kraanvogelstraat, het gebouw welke als eerste gereed zou zijn. Verdere details over type voorzieningen of plaatsingen ontbreken zowel in het Activiteitenplan als in het ecologische werkprotocol. De nieuwe wanden van het appartementencomplex krijgen een andere opbouw, hierdoor verandert ook het temperatuursverloop van de inbouwvoorzieningen. Om de permanente voorzieningen zoveel te laten slagen is het inbouwen op exact dezelfde locatie met de dezelfde ingangen sterk aan te bevelen (zie Simon et al.¹ Lintott & Mathews 2018⁴ en Collins et al⁵). Een juiste oriëntatie /plaatsing ten opzichte van het isolatiemateriaal is belangrijk om oververhitting te vermijden.

Huisumus

In het activiteitenplan is een duidelijke kaart opgenomen van welke gevels geschikt zijn voor het inbouwen van permanente voorzieningen voor de huismus. Alleen in het rapport afdoend onderzoek is te lezen dat er twee permanente voorzieningen gerealiseerd gaan worden. Wat de afmetingen van deze voorzieningen zijn, of welk kasttype gebruikt zouden worden en wat de exacte locaties van deze voorzieningen zijn is onbekend. Hierdoor kan niet getoetst worden of deze voorzieningen voldoen.

Gewone dwergvleermuis

In het activiteitenplan is een duidelijke kaart opgenomen van welke gevels geschikt zijn voor het inbouwen van permanente voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis.

In de aanvullende vragen is gevraagd om welk type voorzieningen het gaat en wat de afmetingen zijn. Hierop is als volgt geantwoord: 'Aangezien er sprake is van een zomerverblijf en paarverblijf zijn kasten voorzien van 80 cm hoog en 15 cm breed, zo mogelijk met twee leeflagen. De kasten komen verspreid op het pand te hangen en krijgen daarmee verschillende windrichtingen. Er zijn 7 verblijven waargenomen van de gewone dwergvleermuis. Er komen dus 7 x 4 nieuwe kasten. Op de tekening wordt een overzicht van de mogelijkheden gegeven. Voor de huismus worden minimaal 2 nestkastjes geplaatst op geschikte plekken (dus buiten de volle zon). Voor de compensatie worden kasten van houtbeton gebruikt'.

De afmetingen voldoen aan de eisen die aan permanente voorzieningen worden gesteld door het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis BIJ12, 2024) voor de functies paar- en zomerverblijfplaats. Of deze voorzieningen zoveel mogelijk geplaatst worden overeenkomend met de oorspronkelijke situatie kan niet getoetst worden. Ook kan niet getoetst worden of deze voorzieningen vrij blijven van oververhitting.

Zowel het huidige Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12), als het destijds vigerende kennisdocument, geven aan dat permanente voorzieningen van deze afmetingen niet geschikt voor een kraamkolonie van de gewone dwergvleermuis, hiervoor is maatwerk nodig.

De ecooloog merkt op: 'ten aanzien van de aanwezigheid van deze kraamgroep: Het onderzoek geeft aan welke soorten in de gebouwen zijn aangetroffen en derhalve aanwezig zijn. Onderzoek van eerdere datums is slechts in zoverre relevant dat het aangeeft wat de potenties zijn. De NDFF geeft geen sluitende inventarisatie en vaak slechts losse waarnemingen. In de NDFF, regionale en landelijke atlanten en andere (digitale) bronnen worden enkel de positieve waarnemingen gegeven'. Er worden geen voorzieningen geplaatst die geschikt zijn als kraamverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, hierdoor kan de staat van instandhouding niet gegarandeerd worden.

⁴ P. Lintott, P & F. Mathews, 2018. Reviewing the evidence on mitigation strategies for bats in buildings: informing best-practice for policy makers and practitioners. CIEEM

⁵ J. H. Collins, A. J. Ross, J. A. Ferguson, C. A. Williams & S. D. Langton, 2020. The Implementation and Effectiveness of Bat Roost Mitigation and Compensation Measures for *Pipistrellus* and *Myotis* Spp. Conservation Evidence 17.

Conclusie: De maatregelen zoals genoemd in het activiteitenplan en de aanvullende informatie zijn onvoldoende om de gunstige staat van instandhouding te kunnen garanderen met betrekking tot de functie kraamverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. De andere functies kunnen niet getoetst worden omdat zowel het aantal permanente voorzieningen als de plaatsingswijze onbekend is. Hiermee is de aangeleverde informatie onvolledig en is een beoordeling onmogelijk.

Zorgplicht

In het ecologische werkprotocol is ook opgenomen het verplaatsen van (beschermde) diersoorten die in het werkgebied aanwezig zijn, zoals de egel. Het is niet inzichtelijk gemaakt om welke soorten dit dan gaat en naar welke locatie deze dieren worden gebracht. Naar aanleiding van de aanvullende vragen is geantwoord: 'Er wordt in het werkprotocol niet gesproken over het verplaatsen van beschermde soorten. (Her)introductie van soorten vraagt een veel uitgebreidere voorbereiding. (Her)introductie van soorten is in dit project niet aan de orde'.

Wettelijk Belang

Voor de huismus aangevraagd onder het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.

Er wordt voor de gewone dwergvleermuis aangevraagd 'in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

De onderbouwing in het activiteitenplan is als volgt: 'Het behoud van goede woningen is van groot maatschappelijk belang. Daarbij komt dat door de verlaging van de emissie een bijdrage wordt geleverd aan het verminderen van de emissie van kooldioxide en stikstofoxiden (verbetering energiehuishouding). De energieklassen zijn niet bekend, maar isolatie leidt met zekerheid tot verbetering. Door tocht, vocht en schimmelvorming is sprake van een noodzakelijk ingreep'.

De woningen zijn uit de jaren tachtig. In het activiteitenplan zijn enkele foto's opgenomen. Op deze foto's is duidelijk te zien dat er in de panelen maar een beperkte mate (moderne) isolatie aanwezig is. Als bijlage bij de antwoorden op de aanvullende vragen is het technisch rapport 'Rapportage technische quickscan' van 1 februari 2019 meegestuurd. Er wordt hierin gesproken over beide gebouwen in het eerste deel van het rapport, maar de in bijlage 3 zijn alleen de technische inspecties van het gebouw aan de Kraanvogelstraat opgenomen. Het is onduidelijk uit welke gebouw (en) complex 1312 bestaat. Er worden in het activiteitenplan noch in de aanvullende informatie energie labels genoemd, van de huidige situatie noch van de toekomstige situatie.

Conclusie: Het is aannemelijk dat het belang dat ingeroepen wordt bij de aanvraag een afwijking van de verbodspalingen noodzakelijk maakt, maar deels ontbreekt de onderbouwing tot deze conclusie.

Geen andere bevredigende oplossing

In de aanvraag is uiteengezet dat het project locatiegebonden is aangezien het gaat om het uitvoeren van renovatie en verduurzaming van de twee appartementencomplexen. In het activiteitenplan wordt aangegeven dat er geen alternatieven zijn die minder effect hebben op de soorten. Er worden twee alternatieven genoemd: sloop- en nieuwbouw en niets doen. In beide gevallen gaan de verblijfplaatsen op den duur verloren.

Er is geen nadere uitwerking gegeven aan een mogelijk herstel van de oorspronkelijke verblijfplaatsen, andere manieren van het uitvoeren van de werkzaamheden en een andere planning die mogelijk gunstiger is voor de soorten en waarmee het boogde doel (de renovatie en verduurzaming) ook bereikt wordt. Aangezien de buitenmuren gesloopt en weer opnieuw opgebouwd worden, is het opnieuw realiseren van een voor vleermuizen geschikte spouw naar onzes inziens mogelijk.

In het activiteitenplan is aangegeven dat de werkzaamheden gefaseerd uitgevoerd gaan worden. In de bij de aanvullingen geleverde (nieuwe) werkplanning wordt aangegeven dat de werkzaamheden ten aanzien van het ongeschikt maken en het vernietigen van de nestplekken van de huismus of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis met slechts enkele weken verschil worden gestart voor de beide blokken. Dit betekent ecologisch dat aan beide blokken gelijktijdig verstoord en vernietigd wordt.

Conclusie: De alternatieven zijn summier uitgewerkt. Er is niet duidelijk gemaakt dat de wijze waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd en periode(n) waarin deze worden uitgevoerd de meest gunstige voor de soorten zijn en daarmee ook het beoogde doel bereikt wordt.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten van een uitvoering op de aangetroffen soorten de huismus, en de gewone dwergvleermuis. Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren zoals een kapvergunning van de gemeente.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing niet worden verleend.

- Er kan met terugwerkende kracht geen ontheffing worden verleend voor artikelen genoemd onder de Wet Natuurbescherming, omdat de aanvraag om een omgevingsvergunning is ingediend na de inwerkingtreding van de Omgevingswet;
- Er is geen representatief onderzoek uitgevoerd;
- Er is onvoldoende duidelijkheid over het afwezig zijn van bepaalde vleermuisfunctie(s) en soort(en);
- Er is onvoldoende duidelijk waar en welke werkzaamheden worden uitgevoerd die schadelijk zijn voor de soorten;
- Er wordt onvoldoende mitigatie en compensatie geboden voor de functies en soorten die zijn aangetroffen;
- Of de mitigatie en compensatie voldoende is voor de functies die niet uitgesloten zijn door middel van onderzoek kan niet beoordeeld worden;
- Er ontbreekt een bewijs voor één van de belangen voor afwijken van de verboden waaronder de aanvraag is ingediend;
- Of er cumulatie van effecten optreedt tezamen met het SMP is in onvoldoende mate onderzocht;
- Er is onvoldoende onderbouwd dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is en er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan, zoals gesteld in Ow, paragraaf 7.2.8a.2. van de Omgevingsregeling, artikel 11.46 van het Bal, artikel 8.74k van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.